

Cent anys de traducció al català

per Ramon Folch i Camarasa

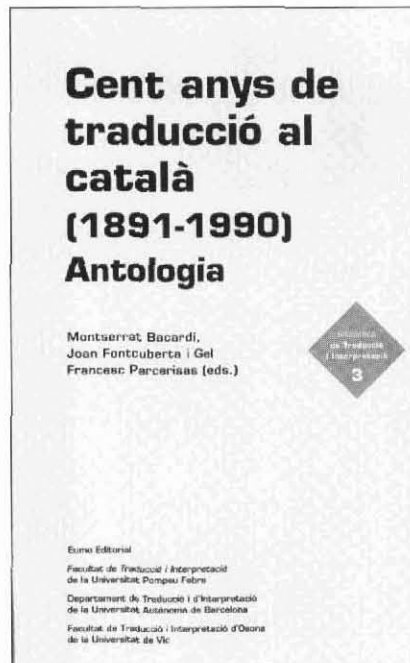
BACARDÍ, Montserrat; FONTCUBERTA, Joan; PARCERISSAS, Francesc
Cent anys de traducció al català (1891-1990): antologia

Vic: Eumo Editorial, 1998. Biblioteca de Traducció i Interpretació.

Cal celebrar, certament, la publicació d'aquest tercer volum de la Biblioteca de Traducció i Interpretació, que és una eina excel·lent per als professionals i els estudiosos de la traducció i alhora una antologia de textos del major interès per als amants de les nostres lletres.

Amb una cura exquisida, els seleccionadors d'aquests textos ens presenten un panorama, si no exhaustiu prou complet, de la teoria de la traducció —i en particular de la traducció al català— exposada per grans figures de les nostres lletres que, per una o altra circumstància, han treballat en la delicada tasca de posar en català llibres escrits en una llengua estrangera i han viscut, doncs, personalment, els problemes, els dubtes i també el plaer que sovint es deriven d'aquesta tasca.

L'índex d'autors que en forma de pròleg a una traducció o de treball específic han estudiat els problemes generals que planteja la traducció és ben il·lustratiu: entre altres, hi llegim els noms de Maragall, Montoliu, Carner, Riba, Farran i Mayoral, Manent, Soldevila, Jordana, Josep M. de Sagarra, Miquel Dolç, Joan Fuster, Llompart, Josep Vallverdú, Feliu Formosa i Francesc Vallverdú.

El volum que ressenyem conté, a més, una bibliografia molt completa, ordenada per temes, amb una vintena de pàgines on el lector interessat trobarà un complement d'informació d'un valor excepcional.

És possible que algú, precipitant-se en el seu judici, trobi a mancar amb sorpresa, en aquest índex, el nom de traductors al català que han fet molta i bona feina en el camp de la traducció. Potser el títol de **Cent anys de traducció al català** pot resultar enganyós a primera vista, puix que, en realitat, es tracta d'un estudi, d'una antologia, de cent anys de **teoria** sobre la traducció, amb especial atenció a la traducció al català. Els textos que es recullen en aquest utilíssim volum són en efecte, els que els nostres traductors han publicat sobre aquest tema: la teoria, els problemes, els dilemes, les angoixes i les satisfaccions que viu el traductor. L'absència de certs noms, doncs, és ben explicable: es tracta de traductors que han traduït —de vegades moltíssimes obres— però que no han escrit mai sobre la teoria de la traducció.

Els dilemes que es plantegen al traductor consciencios són molts, a l'hora de triar, per exemple, entre fi-

delitat «literal» o fidelitat «de fons», entre apropar el lector català a l'obra estrangera o l'obra estrangera al lector, entre la traducció de la poesia en vers o en prosa, etc.

També és interessant i important de conèixer o reconèixer tots els perills d'errors, males interpretacions, «falsos amics», sovint perdonables, i normalment involuntaris, enfront dels quals cal alertar els futurs traductors, fustigant, per altra banda, les imperdonables pretensions del pseudo-traductor que es creu amb dret a «millo-rar» el text original amb supressions, *afegitons* o *qualsevol altra mena* de deformació del text.

Durant la major part d'aquest segle, les traduccions al català eren normalment molt superiors en qualitat a les que es publicaven en llengua castellana —sobretot les de literatura «de consum»—, i això era així, en bona part, perquè només els homes i dones de lletres, els escriptors i els professors, dominaven prou la llengua catalana per a atrevir-se a fer aquesta tasca, mentre que eren munició les persones, sovint completament alienes al ram de les lletres, que amb un coneixement més o menys complet d'una llengua estrangera podien utilitzar més o menys bé el castellà per a fer-hi traduccions, més o menys pobres, errònies o simplement esperpèntiques. I sembla evident que el traductor ideal —de literatura, s'entén— hauria de ser, per definició, literat si no escriptor.

Però aquesta és una divagació que no escau gaire a la ressenya que vol ser aquest paper. Deixem-ho aquí, i acabem felicitant-nos de la publicació d'aquesta antologia.

La normalització de la nostra llengua i del nostre país necessita llibres com aquest. La tasca de les tres universitats i dels seus professors, doncs, és ben digna d'elogi, i aquests **Cent anys de traducció al català** que avui ressenyem n'és un dels fruits més assaonats. ♦